

CEGESOMA NEWSLETTER

NR 12 - FEBRUARI 2015

[nl](#) [fr](#) [en](#)

ONS BERICHTENBLAD 2014 IS VERSCHENEN

Het Berichtenblad doet verslag van onze activiteiten tussen september 2013 en oktober 2014. Het bevat ook de agenda van onze activiteiten in 2015. [\[MEER INFO\]](#) (http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=1842)

COLLOQUIUM THE GREAT WAR FROM BELOW: NIEUWE BRONNEN VOOR SOCIALE GESCHIEDENIS

Op 3 maart 2015 vindt in het Algemeen Rijksarchief in Brussel een colloquium plaats over nieuwe bronnen voor een sociale geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog in België. [\[MEER INFO\]](#)

(http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2864)

STAAT, CINEMA EN PROPAGANDA TIJDENS DE TWEEDE WERELDOORLOG

Op 11 februari vertelt Bénédicte Rochet over het hobbelijke propagandaparcours van de Belgische regering tijdens de Tweede Wereldoorlog. [\[MEER INFO\]](#) (http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2878)

FLAMENPOLITIEK EN OORLOGSMISDADEN CENTRAAL IN VOLGENDE HISTORIKERDIALOGEN

Op 26 februari debatteren Lode Wils en Gerhard Hirschfeld aan de UGent over de Vlaamse Beweging en de Flamenpolitiek. Op 12 maart vindt aan de ULB een andere Historikerdialog plaats, over de naoorlogse processen van Leipzig. [\[MEER INFO\]](#) (http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2872)

DE WERELD VAN DE CONCENTRATIEKAMPEN IN ONZE COLLECTIES

Onze collecties zijn erg rijk aan materiaal over de Duitse concentratie- en vernietigingskampen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ontdek ze hier. [\[MEER INFO\]](#) (http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2881)

ENGELSTALIG NUMMER BTNG GEEFT BELGISCHE GESCHIEDENIS MEER ZICHTBAARHEID

Het vierde nummer van het BTNG voor 2014 wordt volledig in het Engels gepubliceerd. Zo willen we de Belgische geschiedenis van negentiende en twintigste eeuw meer internationale zichtbaarheid geven.

[\[MEER INFO\]](#) (http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2875)

TEKEN DE PETITIE OM HET CEGESOMA TE REDDEN!

We hopen op 5000 handtekening alvorens we de petitie overhandigen aan mevr. Elke Sleurs, tijdens haar bezoek aan het CegeSoma in februari. Aarzel niet om ze te verspreiden! [\[MEER INFO\]](#)

(<https://www.change.org/p/mevr-elke-sleurs-het-cegesoma-dreigt-te-verdwijnen>)

CegeSoma Info: het Berichtenblad in een nieuw jasje

Vanaf dit jaar verschijnt het voormalige *CegeSoma Berichtenblad* onder een andere naam en in een andere gedaante: *CegeSoma Info* ([hier raadpleegbaar](#)) ! Ons jaarlijkse infoblad neemt voortaan de vorm aan van een ruim geïllustreerd krantje, dat twaalf bladzijden telt. Beknoper, maar beter verteerbaar. Het nummer over 2015 bevat een vijftigtal artikels die de brede waaier aan projecten en activiteiten in onze instelling illustreren. Maar er is meer.

Een andere nieuwigheid is dat **CegeSoma Info** op een meer thematische manier de activiteiten van het CegeSoma presenteert. Er zijn pagina's gewijd aan de Koude Oorlog (meer bepaald over het boek over de moord op Julien Lahaut), de Grote Oorlog, de Tweede Wereldoorlog, internationale samenwerking, digitalisering en ten slotte de vele activiteiten ten dienste van onderzoekers en het brede publiek. Op de laatste bladzijde wordt nog even stilgestaan bij de succesvolle petitie voor het voortbestaan van het CegeSoma. Achteraan vindt u ook een activiteitenkalender.

Voor trouwe lezers van het *Berichtenblad* is deze nieuwe formule misschien even schrikken. Aarzel niet om ons uw meningen en reacties te bezorgen. Alvast veel leesplezier gewenst.

Fabrice Maerten
Hoofdredacteur *CegeSoma Info*

23 / 10 / 2015

◀ [Terug](#) ▶

Colloquium “The Great War from Below”: nieuwe bronnen voor sociale geschiedenis

Op **3 maart 2015** vindt in het Algemeen Rijksarchief in Brussel een congres plaats over nieuwe bronnen voor sociale geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog in België. Dit congres vindt plaats in het kader van het door CegeSoma gecoördineerde BRAIN onderzoeksproject “*The Great War from Below*”. Het project bestudeert de impact van de Eerste Wereldoorlog op de Belgische samenleving.

- In de voormiddag komen diverse (nieuwe) actoren aan het woord rond nieuwe onderzoeksinstrumenten, originele benaderingen en onbekende bronnen.
- In de namiddag spreken de onderzoekers van de “*Great War from Below*” over hun lopende onderzoek.

Prof. John Horne (*Trinity College, Dublin*) sluit het colloquium af.

De talen zijn Frans, Nederlands en Engels. U kan hier de [affiche](#) downloaden en ook de flyer met het [volledige programma](#) en de informatie over de inschrijvingen.

Colloquium 'The Great War from Below': nieuwe bronnen voor sociale geschiedenis
Dinsdag 3 maart 2015
Algemeen Rijksarchief, Ruisbroekstraat 8-10, 1000 Brussel

Een organisatie van oudstrijders bij het graf van de Onbekende Soldaat, Brussel, jaren 30. (Foto CegeSoma, nr. 38709)

◀ [Terug](#) ▶

Staat, cinema en propaganda tijdens de Tweede Wereldoorlog, thema van onze volgende conferentie

Niet alleen dictaturen bedienen zich van propaganda. Ook democratische staten zetten informatiekkanalen naar hun hand om hun beleid te rechtvaardigen. Op **woensdag 11 februari** vertelt **Bénédictte Rochet** over het hobbelige propagandaparcours van de Belgische regering tijdens de Tweede Wereldoorlog.

De Belgische regering in Londen zat met een geloofwaardigheidsprobleem. Ze wilde het wapen van de propaganda inzetten om daar wat aan te doen. Bioscoopjournaals waren één van de mogelijke oplossingen. Maar ze had amper ervaring met het medium. Begin 1941 was er nog geen enkele Belgische cineast in Engeland aanbeland. Wat volgde was pure improvisatie en leentjebuurt spelen bij de geallieerden.

Bénédictte Rochet (UNamur), recent gepromoveerd over dit onderwerp, doorzocht ettelijke audiovisuele archieven en reconstrueerde de manier waarop ook een democratisch regime zich bediende van deze propagandestrategie. Maar waren de inspanningen effectief? Werd het beoogde doel bereikt?

Hoor het Bénédictte Rochet op **11 februari** zelf vertellen. Ze brengt uiteraard ook een pak bewegende beelden mee.

Wanneer: **woensdag 11 februari**, van 14:30u tot 16u.

Wat: lezing Bénédictte Rochet + vragenronde

Waar: conferentiezaal CEGESOMA, Luchtvaartsquare 29, 1070 Brussel

Voertaal: **Frans**

Schrijf ten laatste in op maandag 9 februari via 02/5569211 of cegesoma@cegesoma.be

De minister van Justitie en Voorlichting van de Belgische regering in Londen, de katholiek Antoine Delfosse opent de tentoonstelling « Gezichten van België » in de Britse hoofdstad op 15 april 1944. (Fot Cegesoma, fonds Delforge, nr31017)

◀ [Terug](#) ▶

Flamenpolitik en oorlogsmisdaden centraal in volgende Historikerdialogen

Op 26 februari debatteren Lode Wils en Gerhard Hirschfeld aan de UGent over de Vlaamse Beweging en de Flamenpolitik. Op **12 maart 2015** vindt aan de ULB een andere Historikerdialog plaats, over de naoorlogse processen van Leipzig.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was de Gentse universiteit een speelbal in de Flamenpolitik van de Duitse bezetter. Na jaren van strijd om een vernederlandse universiteit kregen de Vlamingen in 1916 'hun' universiteit uit handen van de bezetter. De medewerking aan deze Vlaamse Hoogeschool was een breekpunt tussen activisten en "passivisten". Op **26 februari** gaan Gerhard Hirschfeld en Lode Wils in dialoog over het activisme, de Flamenpolitik en de impact ervan op de Vlaamse Beweging.

Op **12 maart** volgt een andere Historikerdialog aan de **ULB**. Die zal handelen over de processen van Leipzig. De concrete aanleiding is de Engelse vertaling van het boek van Gerd Hankel: *The Leipzig Trials: German War Crimes and Their Legal Consequences after World War I*. Hankel zet daarin uiteen hoe de definitie van oorlogsmisdaden die de Duitse rechtbank hanteerde, verschillen aan het licht brengt tussen Duitse en internationale interpretaties van de bestaande verdragen over de behandeling van burgers, "francs-tireurs" en krijgsgevangenen. De processen van Leipzig versterkten de Duitsers in hun overtuiging dat hun gedrag tijdens de oorlog gerechtvaardigd was. Dit had desastreuze gevolgen tijdens de Tweede Wereldoorlog, maar baande ook de weg voor de Processen van Neurenberg.

Historikerdialog:

- **26 februari, Gent:** "Flamenpolitik, activisme, frontbeweging: de Vlaamse beweging en het Duitse rijk, 1914-1918", met Lode Wils en Gerhard Hirschfeld.
- **12 maart, Brussel:** "The Leipzig Trials: Failed Precedent for a Century of International Justice", met Gerd Hankel en Pieter Lagrou.

Inschrijvingen en meer informatie op de website: www.historikerdialog.eu

Betoging voor de Reichstag tegen het Verdrag van Versailles, op 15 mei 1919. (Bildarchiv Preussischer Kulturbesitz, Wikimedia commons)

◀ [Terug](#) ▶

De wereld van de concentratiekampen in onze collecties

70 jaar geleden werd Auschwitz bevrijd. Onze collecties zijn erg rijk aan materiaal over de Duitse concentratie- en vernietigingskampen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Archieven: getuigenissen van ontsnapt en verenigingen van politieke gevangenen

Ons archief bevat heel wat origineel materiaal i.v.m. de politieke en raciale gevangenschap in de concentratiekampen (in minder mate in de uitroeiingskampen) van uit België gedeporteerde personen. Het gaat meestal om naoorlogse documenten die, alhoewel ze niet gevormd zijn in de periode 1940-1945, toch belangrijke informatie bevatten.

Het grootste origineel archief is dat van de Nationale Confederatie van Politieke Gevangenen (NCPGR), dé belangenorganisatie van oud-politieke gevangenen en hun rechthebbenden. Interessant zijn ook de archieven afkomstig van vriendenkringen ('Amicales') en verenigingen van overlevende oud-gevangenen (Neuengamme, Buchenwald, Dora, Sachsenhausen...).

Ook in verschillende documentaire dossiers en in lijstenmateriaal komen de verschillende kampen (o.a. ook Breendonk) aan bod. Op niet-papieren dragers kunt u de documentatie consulteren van de Gedenkstätte Mauthausen (op CD-R) en vooral de duizenden microfilms van kampdocumenten m.b.t. politieke en raciale weggevoerden uit België die onmiddellijk na de bevrijding van de kampen ter plekke werden gemaakt (de zgn. microfilms 'Ministerie van Volksgezondheid'). De concentratie- en uitroeiingskampen vormen ook een van de thema's van het dan wel weer originele archief van de Belgische Commissie voor Oorlogsmisdaden.

Last but not least zijn er de personalia: persoonlijk archief, neergelegd door slachtoffers of hun nabestaanden en een honderdtal getuigenissen van overlevenden. We herinneren eraan dat de in de jaren '90 gekende getuigenissen door Gie Van Den Bergh werden gesystematiseerd in [Getuigen](#). Qua personalia verwijzen we ten slotte naar een kleine collectie doodsprentjes.

Om alle CegeSoma-archiefmateriaal m.b.t. de kampen terug te vinden, kan men in onze catalogus Pallas zoeken met de termen '(concentratie)kampen', 'politieke gevangenen', 'joden-vervolging', 'deportatie' en met de namen van de kampen.

Bibliotheek: honderden boeken

Studies over genocide en het fenomeen van de concentratiekampen vinden al lang hun weg naar onze bibliotheek. Alleen het begrip '*camp de concentration*' levert 133 resultaten op in onze digitale catalogus, tegenover 89 voor '*Konzentrationslager*' en 38 voor 'concentratiekamp'. Als we de zoekactie wat verfijnen, stellen we vast dat we 394 resultaten genereren met 'Auschwitz' tegenover 143 met 'Buchenwald', 85 voor 'Dachau' en 78 voor ons eigenste 'Breendonk'.

Uiteraard staan de klassiekers in onze rekken, zoals *L'univers concentrationnaire* van David Rousset en Der SS-Staat van Eugen Kogon, om nog te zwijgen over Is dit een mens van Primo Levi. Ook de monumentale *Encyclopedia of camps and Ghettos 1933-1945* en syntheses zoals die van Alain Brossat (*L'épreuve du désastre: le XXème siècle et les camps*) en van Joel Kotek en Pierre Rigoulot (*Le siècle des camps. Détention, concentration, extermination*) kunt u in onze leeszaal raadplegen.

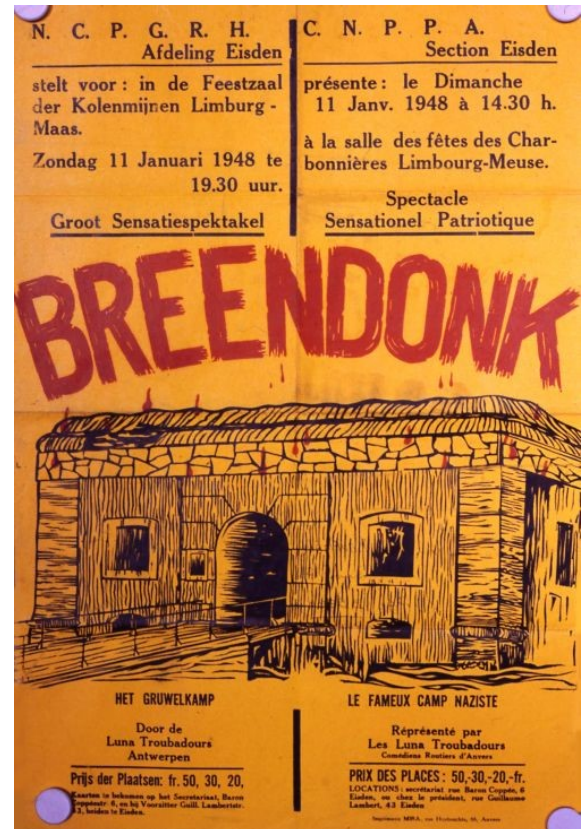
In onze bibliotheek vindt u ook studies die dichter bij huis werden geschreven, zoals het onderzoek van Boud Van Doorn over Vught of dat van Hans Verhaegen en Maud Keus over Amersfoort. Ook de analyse van Annette Becker over La genèse des camps de concentration (in de *Revue d'Histoire de la Shoah*) of andere over de psychosomatische langetermijngevolgen van het kampregime (Julian Gatsky,...) zijn het vermelden waard.

Beeld en geluid : foto's van de kampen en getuigenissen van overlevenden

Onze fototheek verzamelt honderden foto's van de kampen, doorgaans genomen op het moment van hun bevrijding (de collecties Algoet en Ganshof van der Meersch zijn erg rijk) of tijdens latere pelgrimages of inhuldigingen van herdenkingsmonumenten (zie vooral de collecties De Geyter, Huybreghts, *amicale* van Ravensbrück). Foto's van tijdens de nazibezetting, zoals die van Otto Kropf over Breendonk, zijn veel zeldzamer. Daarnaast beschikt onze fototheek over tal van foto's die de activiteiten van verenigingen van voormalige gevangenen en hun rechthebbenden illustreren (CNPPA, *Union des mères et femmes des fusillés et déportés politiques décédés*, *amicales* van Buchenwald, van Dachau...). Algemeen gesproken hebben de foto's meestal betrekking op de concentratiekampen: Buchenwald, Dachau en in minder mate Bergen-Belsen, Breendonk, Dora, Mauthausen, Ravensbrück en Wolfenbüttel.

Overlevenden en doden in het bevrijde Buchenwald. (Foto CegeSoma, collectie Algoet, nr. 96617)

Affiche van een 'spektakel' over Breendonk, georganiseerd door de sectie Eindhoven van de Confédération nationale des prisonniers politiques, 1948. (Collectie CegeSoma, nr. 274444)

De sector Beeld en Geluid beschikt ook over enkele affiches (vooral over Breendonk), naast tientallen (transcripties van) interviews met overlevenden. U vindt ze als u in onze catalogus zoekt in de 'Interviews door de onderzoekers', 'Jours de guerre' en 'Uitzendingen BRT'. In de reeks 'interviews' vindt u veel gesprekken met overlevenden van Buchenwald, afgenomen door Daniel Rochette, mede-auteur van een boek over de Belgen in dat kamp, die ons trouwens ook een documentair fonds heeft nagelaten.

We willen ook de aandacht vestigen op het feit dat dit thema ook in de reeks 'Jours de guerre-TV' sterk aan bod komt (57 transcripties van interviews met bijhorende dossiers). Ook de reeks "Archief BRT: uitzendingen "België in de Tweede Wereldoorlog" bevat een tiental transcripties van interviews met overlevenden van Ravensbrück.

Ten slotte is het via onze collectie DVD's en video's mogelijk om, ter plaatse, een dertigtal audiovisuele documenten in het Frans, Nederlands of Duits te bekijken. Vooral Buchenwald en Auschwitz nemen daarbij een centrale plaats in.

Alain Colignon, Fabrice Maerten, Dirk Martin

04/02/2015